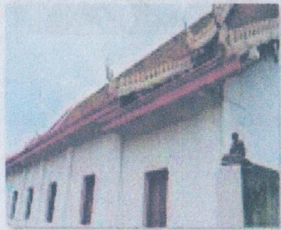
" บ่ายสองโมงครึ่ง ได้ออกเรือแวะที่โรงทหาร (ที่ตั้งศาลากลางปัจจุบัน) ขึ้นตรวจแถวกลับจากโรงทหารขึ้นมาถึงเขาธรรมามูล 4 โมงครึ่ง ข้ามไปถ่ายรูปที่หาดตรงข้ามจนเย็น จึงเข้าเรี่ยรายปฏิสังขรณ์ศาลา และพระวิหารขึ้นใหม่ "

อนึ่ง ในการที่สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงเสด็จ มานั้น สันนิษฐานว่าสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถพระพันปีตามเสด็จมาด้วย โดยพบแผ่นจารึกหินอ่อนที่ด้านบนของเสาต้นกลางของซุ้มบันไดที่ติดกับลานพระวิหารหลวงพ่อธรรมจักรจารึกเกี่ยวกับ วัน เดือน ปี ขนาดของบันได และบุคคลที่ร่วมบริจาค โดยปรากฏพระนามของพระองค์เป็นพระนามแรก ซึ่งทรงบริจาคจำนวน 200 บาท

บุคคลสำคัญอีกท่านหนึ่งที่ได้เสด็จมานมัสการหลวงพ่อธรรมจักร คือสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ โดยมีพระนิพนธ์ไว้ในหนังสือสาสน์สมเด็จ ลงวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2481 เป็นลายพระหัตถ์ที่ทรงมีถึงสมเด็จเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ความตอนหนึ่งมีว่า " เมื่อปีแรกหม่อมฉันเป็นเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยใน พ.ศ. 2453 ขึ้นไปตรวจราชการหัวเมืองเหนือ เมื่อฤดูน้ำ ได้พระราชทานกฐินหลวงไปทอดที่วัดธรรมามูลด้วย หม่อมฉันไปพักแรมอยู่ที่ชัยนาท รุ่งเช้าออกจากเมืองชัยนาท ขึ้นไปบนเขาธรรมามูล "

งานประเพณีนมัสการหลวงพ่อธรรมจักรอันเป็นงานประจำปีนั้น ทางวัดได้กำหนดขึ้นปีละ 2 ครั้ง คือในเดือน 6 ระหว่างวันขึ้น 4 – 8 ค่ำ และในเดือน 11 ระหว่างแรม 4 – 8 ค่ำ รวมครั้งละ 5 วัน 5 คืน ในงานมีมหรสพสมโภชตามประเพณีนิยมทั่วไป ในอดีตนั้นเมื่อมีงานนมัสการคราวใดจะมีการแข่งขันเรือในลำน้ำหน้าวัดด้วย

แต่ประเพณีนี้ได้ล้มเลิกไปเมื่อปี พ.ศ. 2505 นอกจากนี้ทุกวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปีทางวัดได้จัดให้มีประเพณีตักบาตรเทโวอีกด้วย

การเดินทางมานมัสการองค์หลวงพ่อธรรมจักรสามรถเดินทางได้โดยรถยนต์ตามถนนพหลโยธินสายเก่า ชัยนาท – นครสวรรค์ เลยจากสี่แยกแขวงการทางชัยนาทมาประมาณ 8 กิโลเมตร ก็สามารถเห็นเขาธรรมามูลอยู่ทางซ้ายมือ โดยมีป้ายชื่อวัดแสดงอยู่ให้เลี้ยวซ้ายไปตามถนนข้ามเขาอีกประมาณ 1.5 กิโลเมตร

บุญ คือผลแห่งการทำความดี

ธรรมรักษา ผู้รักษาธรรม

ขอความเป็นมงคล จงมีแก่สาธุชน

คาถาบูชาหลวงพ่อธรรมจักร

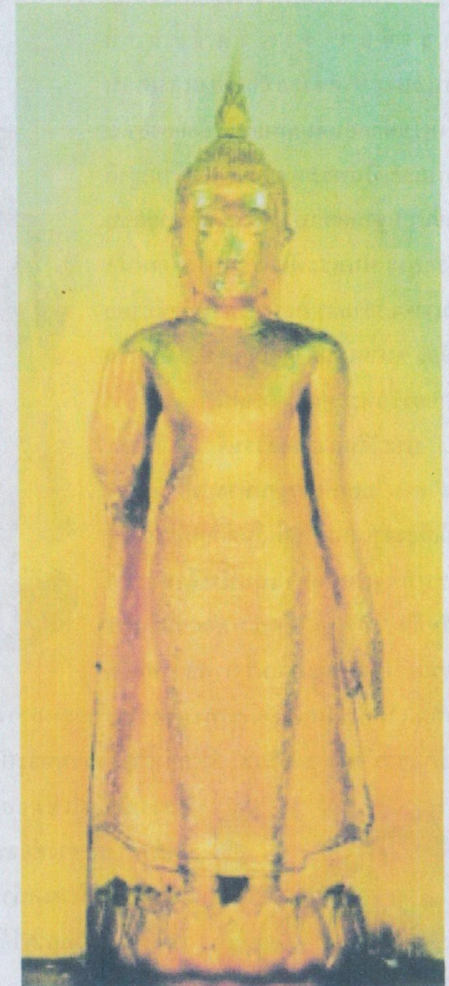
พุทธัง เมตตานะชาลีติ

ธัมมัง เมตตานะชาลีติ

สังฆัง เมตตานะชาลีติ

หลวงพ่อธรรมจักร

วัดธรรมามูลวรวิหาร

ตำบลธรรมามูล อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท

จัดพิมพ์ถวาย โดย วัดดักคะนน

ประวัติความเป็นมา
หลวงพ่อธรรมจักร

หลวงพ่อธรรมจักร เป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองชัยนาท ประดิษฐานอยู่ในพระวิหารเชิงเขา วัดธรรมามูลวรวิหารตำบลธรรมมูล อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท เป็นศิลปะประยุกต์ช่างสมัยเชียงแสนตอนปลายถึงสุโขทัยตอนต้นผสมกับสมัยอยุธยา มีพุทธลักษณะเป็นพระพุทธรูปปางห้ามญาติ ประทับยืนบนฐานดอกบัว พระหัตถ์ขวายกขึ้นเสมอพระอุระ หันพระพักตร์ไปทางทิศเหนือ สูงประมาณ 4.50 เมตร กลางฝ่าพระหัตถ์มีรอย "ธรรมจักร ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2 นิ้ว ซึ่งเป็นที่มาของชื่อพระพุทธรูปองค์นี้

ประวัติหลวงพ่อธรรมจักร วัดธรรมามูลวรวิหาร ไม่พบหลักฐานทางประวัติอย่างแน่ชัด มีเพียงตำนานเล่าขานสืบต่อกันมาว่า มีผู้พบพระพุทธรูปลอยตามแม่น้ำเจ้าพระยาพร้อมกันถึง 3 องค์ ได้แก่ หลวงพ่อโสธร (วัดโสธรวรวิหาร จ.ฉะเชิงเทรา) หลวงพ่อวัดบ้านแหลม (วัดบ้านแหลม จ.สมุทรสงคราม) และหลวงพ่อธรรมจักร (วัดธรรมามูลวรวิหาร จ.ชัยนาท) บ้างกล่าวว่ามีพระพุทธรูปอีกองค์ คือ

หลวงพ่อวัดไร่ขิง ลอยตามมาด้วย แต่สำหรับหลวงพ่อธรรมจักร เมื่อลอยมาถึงบริเวณหน้าวัดธรรมามูลวรวิหาร ปรากฏว่าได้ลอยวนเวียนอยู่บริเวณหน้าวัดแห่งนี้ พระภิกษุและชาวบ้าน จึงได้อัญเชิญขึ้นประดิษฐานที่วัด โดยนำเชือกพร้อมด้ายสายสิญจน์ผูกกับพระพุทธรูป แต่ไม่สามารถนำขึ้นมาได้ กระทั่งตกเย็นจึงแยกย้ายกลับ โดยวางแผนจะมาดึงในวันรุ่งขึ้น พอถึงรุ่งเช้า ชาวบ้านต่างหาพระพุทธรูปไม่พบ ต่างคิดว่าพระพุทธรูปได้หลุดลอยน้ำไปแล้ว จึงแยกย้ายกันกลับ ปรากฏว่าในขณะนั้นได้มีผู้พบเห็นพระพุทธรูปองค์ที่ลอยน้ำได้มาประดิษฐานปิด ทางเข้าประตูวิหารวัดธรรมามูล เป็นที่น่าอัศจรรย์ยิ่ง จึงได้เรียกชาวบ้านที่อยู่ด้านล่างให้ขึ้นไปดู ชาวบ้านจึงได้ร่วมแรงร่วมใจก่อสร้างต่อเติมพระวิหารออกมาอีกช่วงหนึ่ง รวมเป็น 3 ช่วง จากคำบอกเล่า เมื่อองค์หลวงพ่อประดิษฐ์อยู่ได้ 3 วัน ก็ได้หายไปจากพระวิหาร และกลับมาประดิษฐานดังเดิมโดยไม่ทราบสาเหตุ ซึ่งมีโคลนและจอกแหนติดเปื้อนมาด้วย ชาวบ้านจึงได้นำโซ่มาล่ามผูกไว้ เพื่อป้องกันไม่ให้หลวงพ่อหายไปอีก ต่อมามีคนต่างถิ่นล่องแพมาจากทางเหนือ เพื่อตามหาพระพุทธรูป เมื่อมาถึงท่าน้ำหน้าวัดธรรมามูล ได้พบพระพุทธรูปที่ตามหาอยู่ ขณะนั้นเป็นช่วงพลบค่ำ ชายผู้นั้นจึงได้ขออาศัยนอนอยู่ที่วัด เพื่อรอเวลาอัญเชิญองค์หลวงพ่อกลับ ณ วัดแห่งเดิม ชายคนนั้น ได้ฝันว่า หลวงพ่อไม่ขอกลับไปด้วย จะขออยู่ที่วัดแห่งนี้

ครั้นรุ่งเช้า จึงได้กราบลาท่านสมภารเดินทางกลับบ้าน และได้ขอถอดเอา "จักร" ที่ฝ่าพระหัตถ์องค์หลวงพ่อกลับไป นับแต่นั้นมาหลวงพ่อธรรมจักรก็ไม่หายไปไหนอีก ชาวบ้านจึงได้นำโซ่ที่ล่ามออกและได้ร่วมกันสร้าง "จักร" ขึ้นใหม่และจัดให้มีงานสมโภชต่อเนื่องทุกปี จนถึงปัจจุบัน ร.ศ.120, 125 และ 127 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้เสด็จมาสักการะหลวงพ่อธรรมจักร ถึง 3 ครั้ง

ดังมีข้อความปรากฏในหนังสือประวัติศาสตร์ ประพาสต้นมีพระราชหัตถเลขาฉบับที่ 8 เดือนตุลาคม ร.ศ.120 ถึง กรมหลวงเทวะวงษ์วโรปการ ตามความว่า "เวลาเช้า 3 โมงเศษ ถึงวัดธรรมามูล ขึ้นเขามีราษฎรอยู่มาก พระวิหารใหญ่หลังคาพังทลายลงทั้งแถบ จำเป็นต้องปฏิสังขรณ์ เมื่อนมัสการพระแจกเสมาราษฎรแล้วลงเรือเดินทางต่อมาอีก"

ส่วนพระราชหัตถเลขา ฉบับลงวันที่ 9 สิงหาคม ร.ศ. 125 ทรงบันทึกว่า

